

PA220: Datové systémy pro datovou analytiku 2021/2022

Výpisky/screenshotsy z přednášek roku 2021/2022. Informace zde uvedené berte prosím s rezervou, mohla jsem něco vynechat, mohla jsem něco špatně pochopit. Za chyby neručím. I tak ale snad obsahují užitečný přehled látky.

PA220: Datové systémy pro datovou analytiku 2021/2022

Hodnocení

Přednášky

Business intelligence - BI

Data Warehouse - DW

- DW definice
- Architektura DW - OLTP vs OLAP
- Budování DW
- ETL process
- Připravení DW
- Životní cyklus DW
- Modelování DW

Data Warehouse Modelling

- Dimensional Modeling
 - Dimenze
 - Fakt
 - Granularita faktů (Zrno)
 - Measures
 - Surrogate key
 - Redundance v DW
- Star schema
- Snowflake schema
- Postup dimenzionálního oddělování
- Slowly Changing Dimension (SCD)

Implementace a dotazování

- Multidimenzionální model
 - Multidimenzionální kostka
 - Dimenze
 - Schéma
- OLAP systémy
 - Dotazy v OLAP
- SQL & OLAP

Indexování a optimalizace

- Typy indexů
 - B+ stromy
 - UB-Tree
 - R-Tree
 - R+ strom
- Bitmap index
- Data Partitioning
- Materialized Views

ETL proces

Big Data Analytics

- Nové platformy

SQL příkazy uvedené v přednáškách

Shrnutí

Přednáška 1 - Introduction to BI
Přednáška 2 - DW Modelling
Přednáška 3 - Implementace a toazování
Přednáška 4 - Indexování a optimalizace
Přednáška 5 - ETL proces
Přednáška 9 - Big Data Analytics

Hodnocení

[Zimní semestr 2021/2022]

4 domácí úlohy po 10b, 40b dohromady.

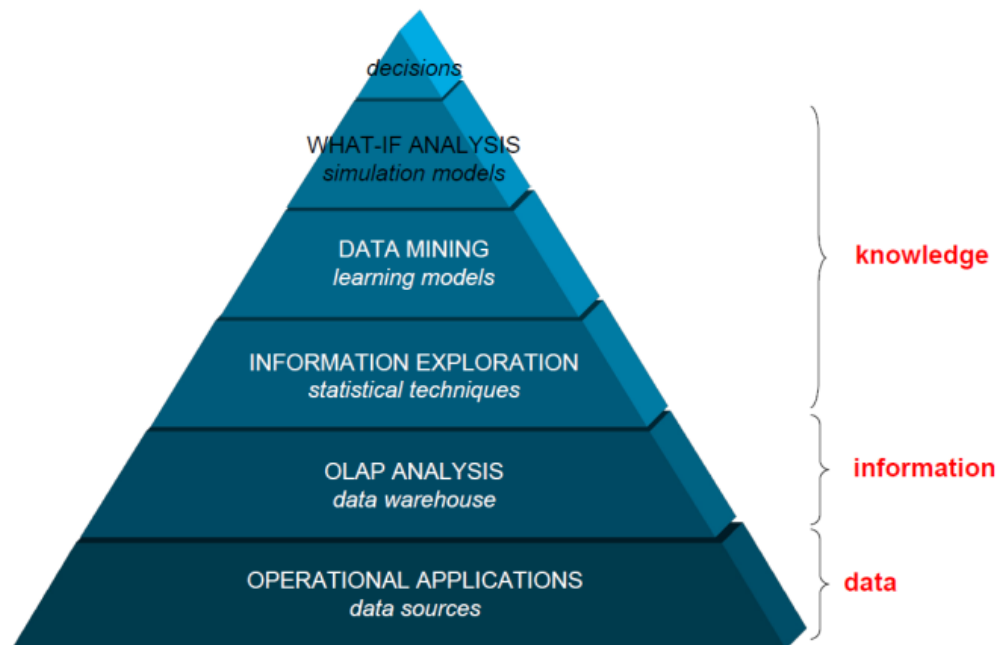
Zkouška písemná, 6 otevřených úloh za celkem 80b.

Dohromady 120b. Na projití třeba 61b.

Přednášky

Business intelligence - BI

Business intelligence pyramida

Business Intelligence pyramid

BI - proces analyzování dat a prezentování výsledků pro business manažery (aby udělali informovaná rozhodnutí)

Zároveň se BI dá chápat jako sada nástrojů a aplikací pro:

- sbírání dat
- nachystání dat pro uložení a analýzu
- vytvoření a provádění dotazů
- vytvoření reportů a dashboards
- vizualizaci dat

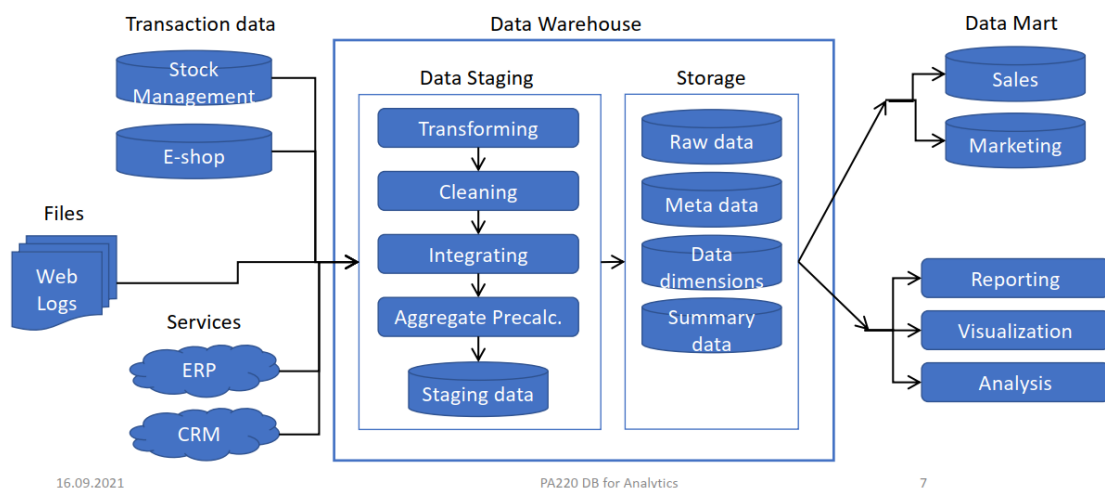
BI vs AI - AI dělá rozhodnutí pro uživatele, zatímco BI jen sbírá data pro informované rozhodnutí uživatele

BI key problems

1. *Komplexní nepoužitelné modely*: Mnoho DB modelů je moc těžkých na porozumění, nezaměřují se jen na jeden jasný business záměr
2. *Stejná data v několika různých systémech*
3. *Data jsou dělaná pro operační systém*: ne pro zpracování BI
4. *Kvalita dat je špatná*: Položky chybí/obsahují neplatné hodnoty/nepřesné, atd. (Navíc null hodnota je velký problém, je vždy potřeba ji transformovat do něčeho stravitelného)
5. *Data jsou "volatilní"*: Mění se v čase, nemáme často historii změn, jsou smazána po určitém čase, atd.

BI architektura

Business Intelligence Architecture

Staging data: DB pro výsledek staging, aby se tam nahrála data před tím, než se propíší do storage (Proč? Můžou ve staging nastat chyby, musely by se řešit rollbacky a tak, toto je o dost snazší)

Data Warehouse - DW

Typicky: Jeden velký repozitár pro celou firmu, dedikovaný HW a SW.

Cíl: Jeden zdroj "pravdy", dat pro analýzu a reportování.

Uživatelé data warehouse - business analytici:

- prozkoumávají data pro získání informací
- tato data užívají pro rozhodování

Data musí být snadná na porozumění pro tyto účely. Workloads/access patterns předem nejsou známy. Design řízen daty, ne aplikacemi.

DW definice

Definition of Data Warehouse

- Barry Devlin, IBM Consultant
 - A data warehouse is simply a **single, complete, and consistent** store of data obtained from a **variety** of sources and made available to end users in a way they can **understand** and **use** it in a **business context**.
- Ralph Kimball, The Data Warehouse Toolkit
 - A **copy** of transaction data specifically **structured** for query and **analysis**.
- W. H. Inmon, Building the Data Warehouse
 - A data warehouse is a **subject-oriented, integrated, time-varying, non-volatile** collection of data that is used primarily in organizational **decision making**.

Subject oriented: Data jsou v DW organizované tak, aby elementy dat týkající se stejného objektu/události byly u sebe

Integrated: DW obsahuje data z mnoha OS organizace a tato data musí být konzistentní (např. jednotky délky - cm vs inch)

Non-volatile: Data v DW se nikdy nepřepisuje/nemaže, jsou statická, read only, a zachovaná pro budoucí reporty. Když se stanou změny, probíhá verzování.

Time-varying: Data v DW jsou trackovaná a ukládaná, takže reporty se mění během času. DW počítají s dlouhodobým ukládáním dat v rámci let (vs OS, kde to je spíš na bázi měsíců)

General DW Definition

- A large repository of some organization's electronically stored data
- Specifically designed to facilitate reporting and analysis
- Requirements:
 - information easily accessible
 - consistent information
 - present information timely
 - protect the information
 - adapt to change
 - accepted by users

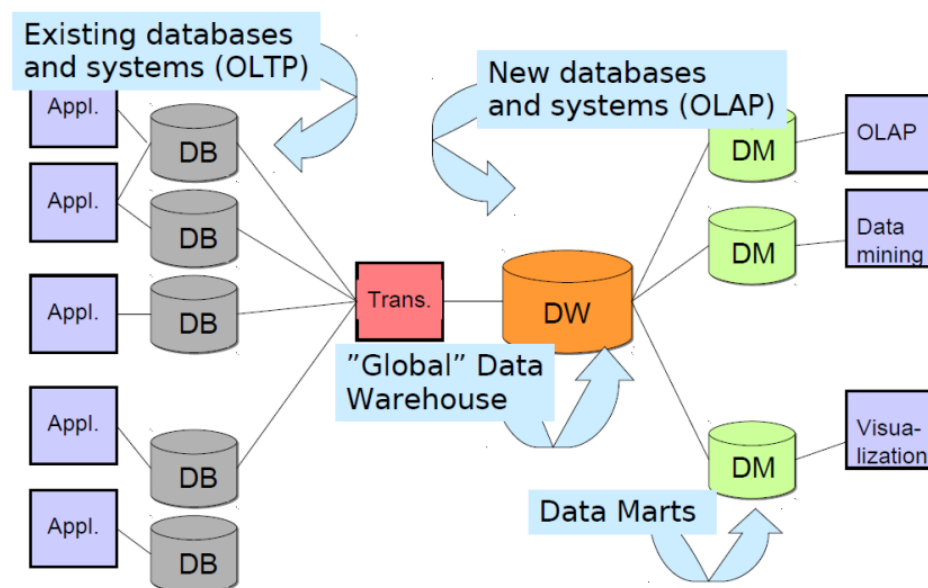
Architektura DW - OLTP vs OLAP

DW: Integruje data z více zdrojů, subject-oriented, ukládá aktuální i historická data, zvládá multidimenzionální dotazy, vytváří souhrnné data reporty. Nemí vyžadována normální forma.

OLTP (Online Transaction Processing) - day-to-day business operations, operace typicky insert, update, delete, read, z perspektivy databáze typicky krátké operace, většina z nich je známa předem.

OLAP (Online Analytic Processing) - data pro reporting a dělání rozhodnutí, typicky read-only access, potřebuje archivovaná data, až tak nevádí lehce zastaralá data, z perspektivy databáze dlouhé operace read-only charakteru, dotazy neznáme předem a často komplexní, nutnost projít velké množství dat.

OLTP/OLAP and DW

Alternativní architektury

- Nezávislé Data Marts bez centralizovaného "Data Warehouse": "Mini warehouses", redundance, bez "single source of truth"
- Logické Data Marts (bez explicitního, fyzického data mart)

Data Marts a DW můžou být v jiné lokaci.

Budování DW

Top-down approach

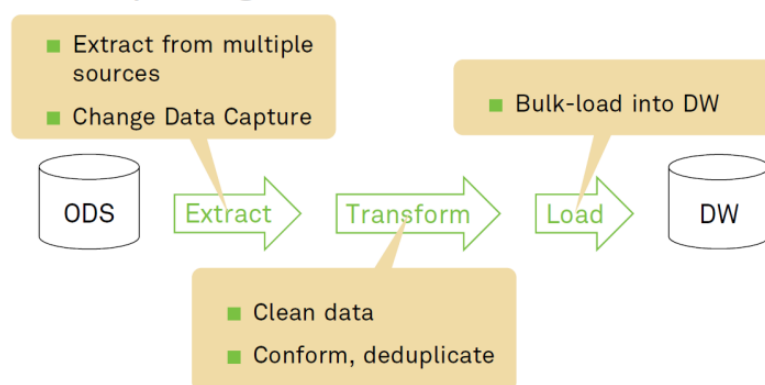
- Analyzovat globální business požadavky, naplánovat jak vyvinout DW, navrhnout, a implementovat to jako celek.
- Dlouho to trvá, stojí to extrémní peníze, na konci to ale buď nikomu nepříjde použitelné nebo o to všichni stejně stratí zájem.

Bottom-up approach

- DW budovat inkrementálně, několik data marts vytvářet iterativně. Každý data mart je založen na sadě faktů, které jsou linknuté na specifické oddělení a jsou zajímavé pro skupinu uživatelů.
- Vybuduje se jen jeden data mart, začne se používat, a pokud se hodí, udělá se další a třeba s jinými požadavky, pokud se to už vyplatí, začne se budovat centrální DW, popř. virtuální centrální DW. (Top-down prvně vytvoří centrální DW a pak teprve kouká co s tím.)

ETL process

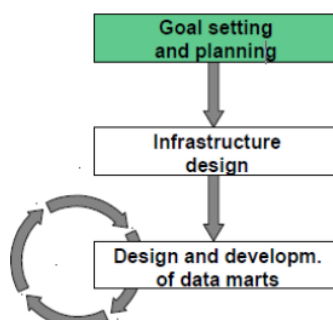
Extract - Transform - Load

Připravení DW

- Query-driven - data integrated on demand (lazy)
PLUS: up to date data, bez duplikace
MÍNUS: pomalé, komplexní, neefektivní pro frekventní dotazy, data loss u zdrojů
- Warehouse-driven - data integrated in advance (eager) - toto se používá
PLUS: dobrý výkon pro hodně dotazů, nepřekáží lokálnímu processingu
MÍNUS: duplikace dat, nejsou k dispozici nejvíc aktuální data

Životní cyklus DW

1. analýza nákladů, požadavků, týmu, rizik, jestli je to potřeba...
2. analýza možných architektonických řešení, nástrojů, přístupu
3. opakující se iterace s vyvinutím data mart, pokud první uspěje, je otevřená cesta dalším

Modelování DW

Nechceme maximálně normalizované, spíš je snaha, aby byla jedna tabulka, ta nejdůležitější, "sink", kde bude všechno relevantní info a odkazy na přímé linked informace.

Zaběhlé modely: star schema, fact table, dimension table...

Data Warehouse Modelling

Design klasické transakční databáze

- OLTP, normalizovaná, důležitý výkon v oblasti rychlého insert a update
- při query vrácen jen zlomek dat
- velmi důležitá je konzistence dat

vs

Database for Data Warehouse Desigg

- důležitý performance získání dat rychle (rychlost insertu/update není důležitá)
- zamykání není issue (DW provádí read-only oeprace)
- v dotazu navraceny velké sety dat

Dimensional Modeling

“Návrhová technika pro databáze, abychom nejlépe zvládali požadavky koncových uživatelů pro náš datový sklad.”

Dimenze = “stanovené hodnoty” (jméno zákazníka, datum, číslo objednávky)

Fakta = “naměřené hodnoty” (počet, teplota, cena)

- data denormalizovaná pro snazší reporting
- výsledný model reflektuje typy dotazů, které uživatelé chtějí provádět, ne na tom jak by se ta data např. primárně sestavovala v systému - chceme co nejlépe uspokojit plánované dotazy/reporty (to je ten hlavní důvod proč to děláme, after all)
- výkon operací na data maintenance je druhořadý

Business process measurement events

Když chceme uložit informace o business procesech, ukládáme nějaké “business process measurement events” - lze ukládat mnoho položek a různý level detailů, otázka je co je potřeba pro náš konkrétní účel (např. pro EET není potřeba zaznamenávat jednotlivé položky nákupu).

Observe: These stored data have different flavors:

- Ones that refer to other entities, e.g., to describe the context of the event (e.g., product, store, clerk)
 - -> dimensions
- Ones that look more like “measurement values” (sales dollars, sales units)
 - -> facts or measures

Takováta data se běžně analyzují např. v tzv kontingenčních tabulkách (pivot tables) v spreadsheet SW.

Dimenze

- Popisují business events (např. prodej produktu). Ty položky, podle kterých by uživatel mohl chtít filtrovat, řadit nebo seskupovat/agregovat (např. data, číslo uživatele, číslo obchodu, ...)
- Mnoho dimenzí má hierarchii (city-> region -> state -> country), občas i více (date -> day -> month... date -> weekday). Např. regionální celek, čas, ...
Nejnižší level hierarchie - *atomic grain* (atomické zrno/jemnost)
Nejvyšší level hierarchie - typicky, v modelování podpůrné slovo “ALL”
- Pokud v nějaké dimenzi uchováváme pouze jednu položku, v tabulce by byl jeden sloupeček, hovoříme o tzv. **degradované dimenzi**. Reálně se potom pro takovou položku nemusí modelovat samostatná dimenze, ale ponechá se ve faktové tabulce. Např. číslo objednávky.

- Typicky 4-15 na faktovou tabulku. Příliš dimenzí je bad - pravděpodobně nejsou nezávislé, takže by měly být kombinované, plus to výrazně navyšuje prostorové náklady na faktovou tabulku.
- **Časová dimenze:** Typicky používá datum ve formě int. Time of day bývá samostatná dimenze (kvůli tomu, že dokupy by to bylo příliš mnoho možností). Často má několik klíčů a ostatní fakt tabulky co do toho ukazují podle potřeby.

Fakt

fact/measure - měřitelná metrika, které je popsána dimenzemi - např. množství objednávky, cena. Často věci, které chceme sumarizovat/zprůměrovat atd.

Obvykle máme výrazně víc dimenzí než faktů.

Faktové tabulky mají v sobě fakty se stejnou granularitou.

Někde null může být, někde je obvykle nechceme (např. u id obchodu co to prodal, protože pak by byla porušena granularita - ale i to občas, vzácně, může být okay, pokud by to byla nějaká tabulka ve které by bylo narvaný víc druhů dat [?] - ALE normálně chceme stejnou granularitu)

Druhy faktů:

- transaction (event) facts - fakt pro daný business event, typicky se na tom dají dělat součty
- snapshot facts - zachycuje aktuální stav (např. stav nádrže auta)
- kumulativní snapshot fakt - zachycuje aktuální stav u kumulativních faktů, např. počet prodejů produktu k dnešnímu dni)
- "fact-less" fact - neukládán fakt, jde o kombinaci klíčů (pouze kdo kam atd. nám stačí jako záznam o tom bez dalších faktů)

Rozlišujeme různé druhy faktů:

- agregované fakty - jednoduché numerické agregace atomických faktů v tabulce, pro urychlení dotazů
- konsolidovaný fakt - hodnota, která je "vyrobená" z více zdrojů, z více business procesů například, např. skutečné prodeje zkombinované s předpovědí prodejů (takže btw nějaká dimenze může být využívána z více tabulek, data martů...)

Každý typ faktů odpovídá na jinou otázku od uživatele.

Granularita faktů (Zrno)

Důležité rozhodnutí, které nejde udělat bez toho, abychom znali nějaké dotazy, které nad tím budou prováděny.

Málo detailů - problém zjsitit data, příliš mnoho detailů - výkon not stonks. Například v domácí úloze, kde bychom sice mohli mít v time dimenzi čas po milisekundách, ale to by bylo zbytečné když my potřebovali max minuty a zbytečně by to rozšířilo tu tabulku o mnohonásobně víc řádků.

Measures

Reprezentuje fakta které uživatel chce studovat a analyzovat, např. suma sales.

Rozlišujeme tři funkce:

- fully-additive measures - v pohodě jde agregovat pomocí sum (např. sales, profit, ...), často u transaction (event) facts
- semi-additive measures - nad některými dimenzemi nemůžou být agregovány (např. stav nádrží v mnoha zařízeních nejde agregovat přes čas, ale jde agregovat napříč vozidly), často u shapshot facts

- non-additive measures - prostě nejde sčítat (např. poměr, cena výrobku, ...)

Surrogate key

Surrogate key zavádíme v situaci, kde bychom sice mohli pro dimenzi použít jako primární klíč nějaký klíč z originálního systému (např. car key z domácí úlohy), ale reálně je lepší se takovému použití vyhnout. Důvodů je několik: Zdrojový systém se může změnit/mohla v něm být chyba, my to nechceme zpětně měnit, chceme statické; když agregujeme databáze, které každá generovala vlastní primární klíče, může nastat kolize, ...

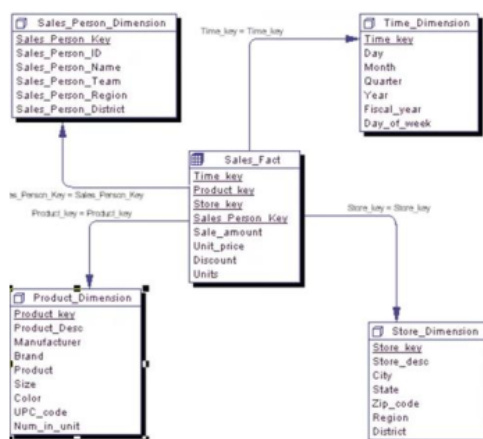
Takže se vytvoří nový umělý klíč - surrogate klíč.

Redundance v DW

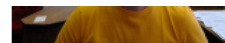
- Only very little redundancy in fact tables
 - The same fact data (generally) only stored in one fact table
- Redundancy is mostly in dimension tables
 - Star dimension tables have redundant entries for the higher levels
- Redundancy problems?
 - Inconsistent data – the central load process helps with this
 - Update time – the DW is optimized for querying, not updates
 - Space use – dimension tables typically take up less than 5% of DW
- So: controlled redundancy is good
 - Up to a certain limit

Star schema

- Dimensions relate directly to the fact table only.
- The dimensions are denormalized
 - i.e. Sales Person Region does not have a related region lookup table
 - as an OLTP design would likely have.
- Usually the dimension keys are NOT keys from the source systems
 - they are generated by DW load process
 - -> called surrogate keys
- Grain of the facts
 - defined by the dimension attributes
 - i.e. how detailed the measures are.
- Warning! This is not a relational design so be careful if you are an OLTP developer.

Obsahuje primární klíče a surrogate keys (místo primárních klíčů z původních tabulek).

Snowflake schema

Výsledek snahy normalizovat Star schema. Výhoda je šetření místa (ale reálně se šetření místa vyplatá jen na faktové tabulce, aka té prostřední, té co zkoumáme primárně - a toto dělá i star schema). Může být zase škodlivé pro výkon (lot of joins), moc se nepoužívá.

Postup dimenzionálního oddělování

1. Identifikovat co chci - tedy business process, který řešíme (např. prodej)
Dobré použít modelovacích nástrojů pro grafickou reprezentaci, např. UML.
2. Stanovit zrnitost (granularitu)
Granularita popisuje na co se model má vlastně soustředit. Pro klarifikaci co to je, je dobrý vzít ten centrální proces co řešíme a *popsat ho jednou větou* a z toho vyjít.
3. Identifikovat dimenze
4. Identifikovat fakta

Seven W's of DW Design: How, What, When, Where, Who, How many/much, Why

Toto pak dost často kickstartne další dotazy na další informace, pomáhá soustředit se na jeden proces v jeden čas, good postup.

Data Warehouse Bus Matrix

Nalezení sdílených dimenzí, dimenze = sloupec, fact table = řádek, pomáhá určit si co co potřebuje a co se sdílí.

BUSINESS PROCESSES	COMMON DIMENSIONS							
	Date	Product	Store	Promotion	Warehouse	Vendor	Contract	Shipper
Retail Sales	X	X	X	X				
Retail Inventory	X	X	X					
Retail Deliveries	X	X	X					
Warehouse Inventory	X	X			X	X		
Warehouse Deliveries	X	X			X	X		
Purchase Orders	X	X			X	X	X	X

Figure 3.8 Sample data warehouse bus matrix.

Slowly Changing Dimension (SCD)

Hodnoty dimenzí se mohou měnit. Jak se se změnou systém vyrovná záleží na tom jak moc nás zajímá historická hodnota. Proto si u každé dimenze chceme určit, který typ SCD to je a podle toho s tím zacházet při potřebě upravit záznam.

[Jednotlivé typy říkal, že po nás nebude chtít nazpaměť.]

- **SCD 1. Overwrite:** Prostě přepsat hodnotu.
- **SCD 2. Add New Row:** Udržení všech historických hodnot. přidá se pokaždé nový řádek (plus je zaveden třeba ještě extra sloupeček nebo tak), například umístění obchodu se změnilo - přidá se valid_from, valid_to sloupec. A pak je ještě třeba vyřešit jak udělat že valid_to nemá hodnotu - null ugly? Třeba dát max hodnotu.
- **SCD 3. Add new attribute:** Nová hodnota se napíše kam má, a stará uloží v novém sloupci (např. prev_store_region).
- **SCD 4. Add Mini-Dimension:** Pro rapidně měnící se atributy v dimenzi. Zavede novou mini-dimenzi, např. ve které je jen změněný region a od kdy dokdy. (Nová mini dimenze je napojená na faktovou tabulku zvlášť, ne přes původní dimenzi.)
- **SCD: Kombinace**

- SCD 5: Kombinace 4 & 1: v podstatě už normalizace, v původní dimenzi je číslo z minidimenzi, kam jsme to přesunuli, není třeba mini dimenzi extra napojit na fact table
- SCD 6: Kombinace 1 & 2 & 3
- SCD 0: Ignorujeme změny - hodnota se nemůže změnit

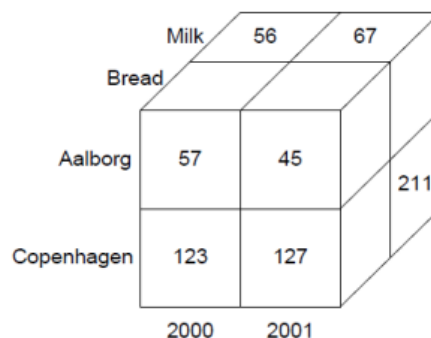
Implementace a dotazování

Multidimenzionální model

- The multidimensional model
 - Its only purpose: **data analysis**
 - It is not suitable for OLTP systems
 - More built in “meaning”
 - What **is** important
 - What **describes** the important
 - What we want to **optimize**
 - Easy for query operations

Data rozdělena na fakta a dimenze. Fakta mohou být agregovány (např. sales price), redundance nevadí, fakta jsou v podobně *multidimenzionální kostky* (spíš pro představu než že by to tak vždy bylo).

Multidimenzionální kostka

Na obrázku dimenze x - time, y - product, z - city.

Může mít **mnoho** dimenzí, většinou více než 3 - často se používá pojem *hypercube*. Teoreticky není limit dimenzí, typicky máme 4-12. Ale jen 2-4 můžou být prohlíženy naráz, dimenze bývají v dotazech redukovány skrz projekci/agregaci.

Kostka se skládá z **buněk** - buňka je kombinace hodnot z dimenzí, buňka může být prázdná.

Hustá kostka - má mnoho neprázdných buněk, *řídka kostka* - má mnoho prázdných buněk.

Dimenze

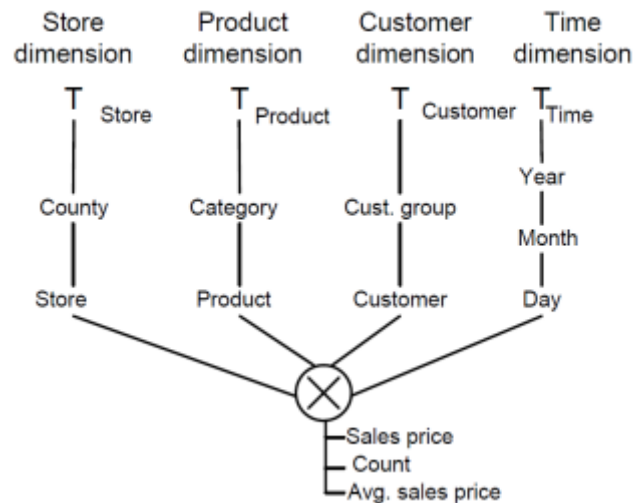
Základem multidimenzionálních databází. Ostatní typy databází je nepodporují.

Dimenze používáme pro výběr dat, seskupování dat na žádané úrovni detailu.

Hodnoty dimenzí mohou mít řazení, které používáme pro porovnání dat v kostce. Např. číselné hodnoty mají implicitní porovnání, to samé datum.

Schéma

Na popsání multidimenzionálního modelu není dobře definovaný standard. Dá se použít například takováto notace, popř UML-ish notace, atd.

OLAP systémy

- A key concept of OLAP systems is multidimensional analysis:
 - Examining data from many dimensions.
 - Show total sales across all products at increasing aggregation levels for a geography dimension, from state to country to region, for 1999 and 2000.
 - Create a cross-tabular analysis of our operations showing expenses by territory in South America for 1999 and 2000. Include all possible subtotals.
 - List the top 10 sales representatives in Asia according to 2000 sales revenue for food products and rank their commissions.
- Organization of cubes to efficiently answer the requests
 - Response time of seconds / few minutes

Jak OLAP realizovat? Můžeme vzít v podstatě relační databázi a vytvořit relační OLAP -> ROLAP. Nebo udělat special Multidimenzionální OLAP (MOLAP). Popř. hybridní HOLAP.

Relační OLAP (ROLAP)

Ukládání dat do relační databáze a simulace multidimensionality díky speciálním schémátům.

+ škálovatelné, flexibilní, indexy, materializované views, nové performance++ techniky z MOLAPu

- náročnost na paměť (často 3-4x horší než MOLAP), čas odpovědi meh

Multidimenzionální OLAP (MOLAP)

Fyzicky ukládá už zpracovaná multidimenzionální data pro doručení konzistentí a rychlé odpovědi pro uživatele. Např. v multidim. poli.

+ méně paměti třeba, rychlejší queries

- nic moc škálovatelnost, nejde použít k ničemu jinému než k analytice - není flexibilní, nemůže používat existující investici do databází (jako ROLAP), not really open technology

Hybridní OLAP (HOLAP)

Detailní data ukládaná v relačních tabulkách (ROLAP), agregovaná data uožená v muldimenzionálních strukturách (MOLAP).

+ šklálovatelná (jako ROLAP), rychlá (jako MOLAP)

- vysoká komplexita

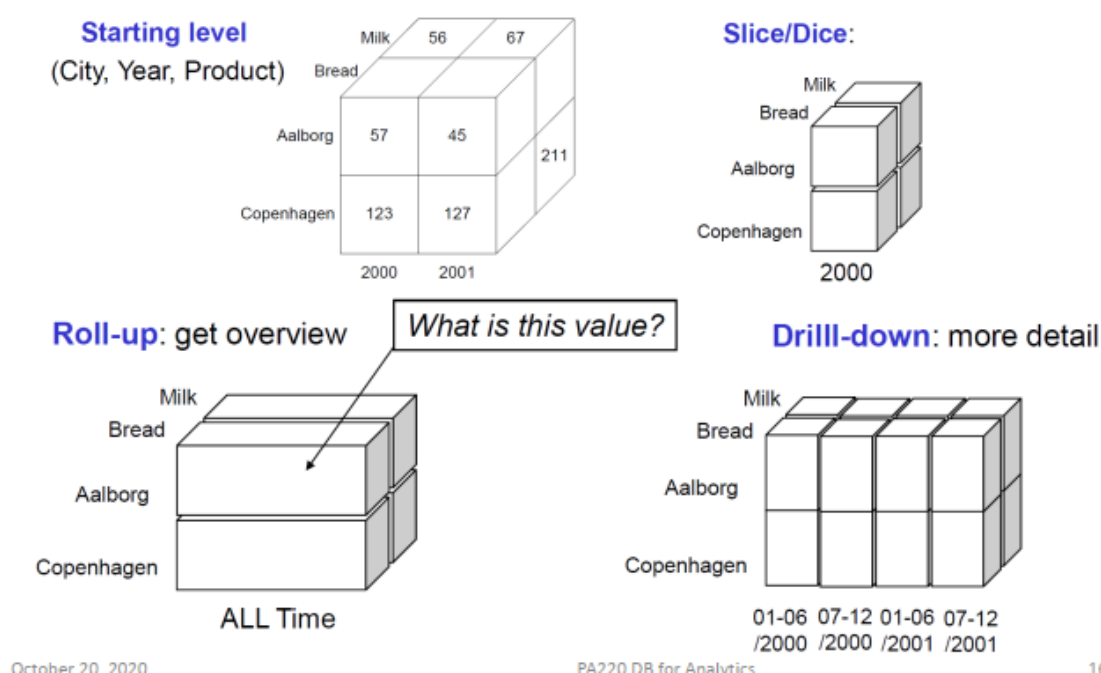
Relační OLAP kostky

Dva typy dotazů:

- zkoumání obsahu dimenze (např. SELECT DISTINCT...)
- agregační dotazy na sumarizaci dat faktů (např. SELECT ... SUM ... FROM ... WHERE ... GROUP BY ...) - toto tu kostku zkomprimuje do pouze pár dimenzí, které zkoumáme

Rychlá interaktivní analýza velkého množství dat.

Dotazy v OLAP

Roll-up

Získání "overview", jde o zploštění kostky do méně dimenzí (např. vezmeme statistiky prodeje napříč všemi roky)

- **hierarchický roll-up** - jedeme po hierarchii výš, takže např místo dělení po dnech uděláme po týdnech, BTW na vrchu každé dimenze je ALL, nejvyšší level dimenze
- **dimenzionální roll-up** - čistě na faktové tabulce tak, že vypustíme jednu dimenzi (např. odignorujeme různé klienty, podle kterých to předtím bylo také děleno)

Drill-down

Více detailů - rozdroení dimenze na ještě menší granularitu, např. z dimenze času po rocích chci rozdělení na měsíce

- neboli roll-down, je to opak k roll-up, je to obtížnější než roll-up
- de-agregační operace, z vyšší hierarchie jdeme na nižší NEBO přidáme novou dimenzi (např. zavedeme dělení podle časové dimenze, co tam předtím vůbec nebylo)

Slice/dice

Vybereme z jedné dimenze jen jednu možnost (např. vezmeme pouze rok 2000 z časové dimenze)

Dotaz WHERE v SQL pro slice, range SELECT pro dice.

Slice - vezmeme přímo jednu možnost v dimenzi, dice - vezmeme range.

Pivot table

(= kontingenční tabulka), aka crosstab - basic excel tabulka například.

Přerovnání dat pro účely zobrazení. Nejjednodušší je vybrání dvou dimenzí pro agregaci nějaké hodnoty. Efektivní jen pro hustá data.

Media	Country		
	France	USA	Total
Internet	9,597	124,224	133,821
Direct Sales	61,202	638,201	699,403
Total	70,799	762,425	833,224

Kontingenční tabulka (pivot) v ROLAPu

Media	Country	Total
Internet	France	9,597
Internet	USA	133,821
Direct Sales	France	61,202
Direct Sales	USA	638,201
Internet	ALL	133,821
Direct Sales	ALL	699,403
ALL	France	70,799
ALL	USA	762,425
ALL	ALL	833,224

ALL je zástupná hodnota pro všechny možnosti. Informace stejná jako v pivotu normálním, je více efektivní na použití místa pro řídké hodnoty (řádek tam prostě není, zatímco v klasickém pivotu tam furt je ale máme prázdné buňky).

Další operace

- agregační funkce
- ranking, porovnávání
- drill across, drill through, zhušťování dat (partitioned outer join)

SQL & OLAP

Nové SQL dotazy pro OLAP - GROUPING SETS, ROLLUP, CUBE (abychom nemuseli dělat yummy destíkové selecty). Nové agregační funkce na věci co normálně by v SQL nešly (třeba medián, percentily, atd.).

[praktické ukázky SQL, v tomto docu víceméně vynecháno, jen na konci jsou uvedeny některé příkazy]

Indexování a optimalizace

Problém: Často čteme obrovské množství dat kvůli malému množství, které nás z toho zajímá. Chceme data vyfiltrovat ve faktové tabulce co nejvíc lze (aby byla low selectability).

Typy indexů

Index Types

- Tree structures
 - B+ tree, R trees, ...
- Hash based
 - Dynamic hash table
- Special
 - Bitmap index
 - Block-Range INdex (in Pg)

ad Block-Range Index - Může pomoci ve speciální situaci, např. když máme bool hodnotu, jen dvě hodnoty, třeba muži/ženy na fakultě a chceme vyfiltrovat muže, blok-range index si pamatuje, jestli v bloku dat obsahuje aspoň jedno true. Pokud tam máme ženy na začátku muže potom, tak velmi rychle zjistí, že prvních pár bloků vůbec nemusí číst a přečte jen bloky, kde má aspoň nějaké true.

Indexy můžeme kombinovat (použít dva a dostat "průnik").

Sekundární index vs **primární index** - některé systémy, např. postgres, primární ani neumí.

- **primární index** - data mám přímo v indexu, data mám uspořádané v pořadí ve kterém je index, potom jsou nad tím rychlé lineární operace (prostě jen se jede lineárně)
- **sekundární index** - index je jen struktura pointerů na ty záznamy, ty můžou být v jiném souboru, libovolně rozdrbané, může vést i k hodně čtením, a ten dotaz může být stejně pomalý (když je vysoká selektivita například)

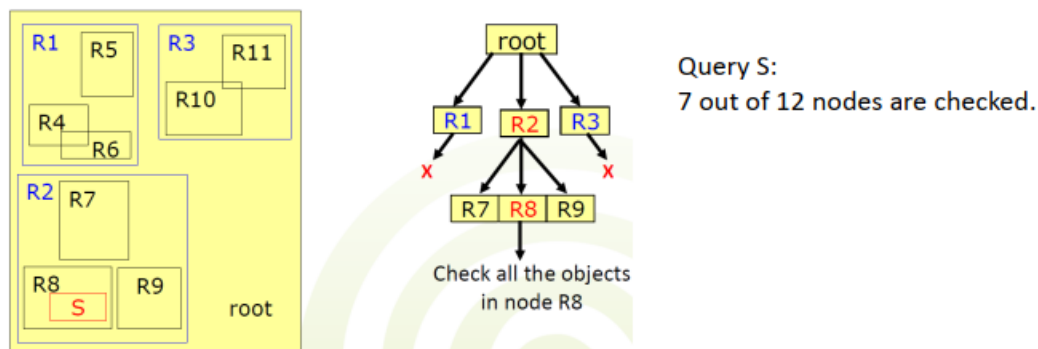
B+ stromy

Limitované, jen pro 1d data. Velmi efektivní struktura pro updatování.

Btw B strom není binární, ale enární strom. B+ strom znamená, že má záznamy až v listech.

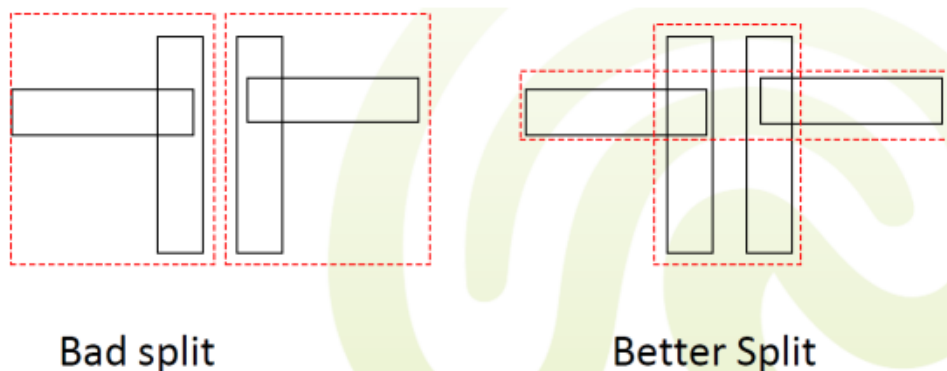
UB-Tree

Používá B* stromy (B strom co má naplněnost na 2/3, není omezen na záznamy v listech) a přidává Z-curve na linearizování n-dimenzionálních dat

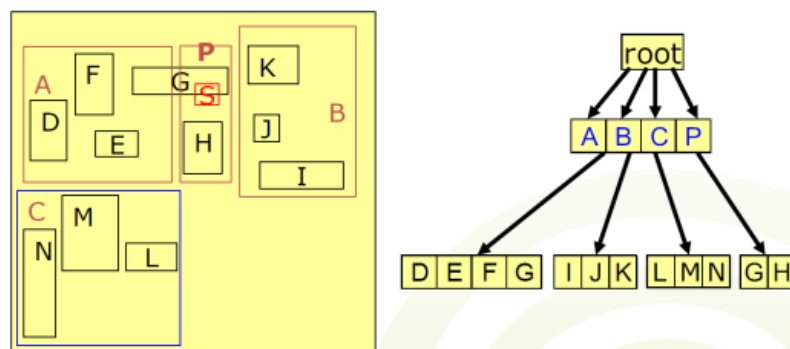
Nevýhoda - overlaply mohou nastat, hlavně ve více dimenzionálních datech jich může být fakt hodně a musíme při hledání projít více podstromů než jen jeden při cestě.

Proto se dost řeší optimalizace splitů - jak rozštěpit data, aby je ten opsaný obdélník obepsal s co nejméně volným místem, co nejkompaktnější.

R+ strom

Řeší overlaply tak, že pokud je tam overlap, rozdělí to na dvě části a uloží do dvou nodes, takže prohledávání je vždy jen jednou cestou - logaritmická složitost.

Obrázek: G, které overlapuje, se rozdělilo a uložilo do node A i do node P.

Bitmap index

Dobré pro data s malým množstvím možných hodnot (např. pohlaví, velikost oblečení, ...).

Bitmap index pro jeden atribut je:

- kolekce bitmaps (bit-vectors), je tam tolik vektorů kolik je různých možných hodnot, kde jsou v každém 0 pokud hodnota není ta jeho, 1 pokud je
- bitmap je array ukládající jednotlivé bity, délka je kardinalita relace (počet záznamů i guess)

Záznamům se alokuje permanentní pozice v bitmap indexu. Mapování mezi record number a record address.

Vymazání záznamu: ve faktové tabulce - tombstone, v indexu se bit clearne.

Vložení záznamu: bitový vektor se rozšíří.

Update: Vymazání a vložení záznamu. Ale my ve warehousu updates stejně moc neděláme.

Queries: kombinace OR/AND

Bitmapové indexy by měly být použity když je selectivity *low* (když je málo typů hodnot co tam jsou, protože pro každou value se vytváří vlastní index)

Multi-component bitmap index

Transformuje hodnoty do více dimenzní a projectneme je. Intersekcce projekcí nám dá originální hodnotu. Npříklad Měsíc bude mít hodnotu mezi 00 a 11, pokud si měsíc rozdělíme na kvartály.

Range-encoded Bitmap Index

- Requires a logical ordering of values
- Idea:
 - set the bit in all bit-vectors of the values following this current one
 - range queries will check just 2 bit-vectors
- Disadvantage:
 - point query requires reading 2 vectors (= NOT previous AND current)
- Query: Persons born between March and August
 - So persons which didn't exist in February but existed in August.
 - Just 2 vectors read: ((NOT A1) AND A7)

	Dec	Nov	Oct	Sep	Aug	Jul	Jun	Mai	Apr	Mar	Feb	Jan
Person	A ₁₁	A ₁₀	A ₉	A ₈	A ₇	A ₆	A ₅	A ₄	A ₃	A ₂	A ₁	A ₀
1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

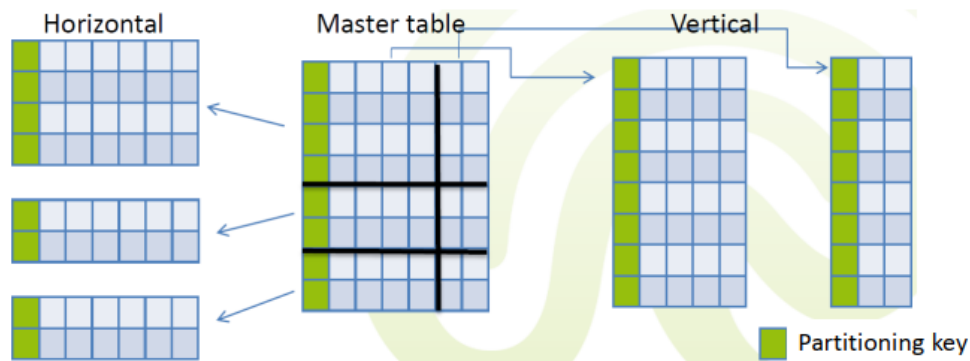
- Normal bitmap would require 6 vectors to read.

Pro narození člověka se dá 1 do toho měsíce a všechny "vyšší". Pro range kdo je narození od března do srpna se stačí podívat na sloupce Aug a Feb - ti, kdo mají už 1 v Aug ale ještě ji neměli ve Feb, jsou narození v Mar-Aug.

Data Partitioning

Rozbití dat do částí, co se "nepřekrývají". Může korespondovat s granularitou dimenze. Vertikální (podle sloupců; pokud máme sloupce které jsou často přistupované; trochu obtížnější, často třeba ručně) vs horizontální (podle řádků).

- Horizontal – splitting out the rows of a table into multiple tables
- Vertical – splitting out the columns of a table into multiple tables

Vylepšuje:

- business query performance (minimalizuje množství dat k prohledání)
- data availability (backup/restore může běžet na levelu partitionů)
- database administration (jednodušší přidávání nových sloupců do tabulky, archivace, loading, ...)

Přístupy:

- logical partitioning by some data logic
- physical partitioning - prostě naseká nahrubo podle velikost bez ohledu na to jak moc to dává smysl rozdělit

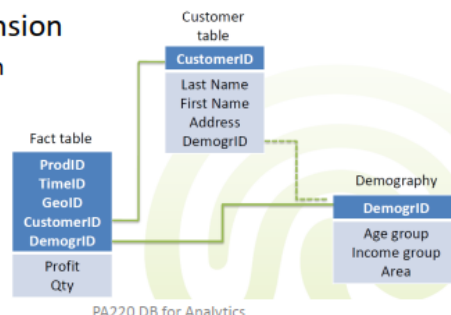
Implementace na úrovni aplikace nebo databázového systému

Horizontal Partitioning

- Distributes records into disjoint tables
- Typically “view” over union of the table is available
- Types:
 - range – a range of values per table
 - list – enumeration of values per table
 - hash – result of a hash function determines the table
- In DWs typically:
 - Usually generated reports can identify the partitioning key.
 - Time dimension – weeks, months or age of data
 - Other dim if it does not change much – branch, region
 - Table size – requires some meta-data to constraint the contents

Vertical Partitioning

- Involves creating tables with fewer columns and using additional tables to store the remaining columns
 - Usually called row splitting
 - Row splitting creates one-to-one relationships between the partitions
- Different physical storage might be used
 - E.g., storing infrequently used or very wide columns on a different device
- In DWs typically:
 - move seldom used columns from a highly-used table to another
 - create a view that merges them
- Mini-dimension is a solution
 - Many dimension attributes are used very frequently as browsing constraints
 - In big dimensions these constraints can be hard to find among the lesser used ones
 - Logical groups of often used constraints can be separated into small dimensions
 - which are very well indexed and easily accessible for browsing
 - E.g., demography dimension
 - Notice the foreign key in customer

27 10 2020

PA270 DB for Analytics

27

Join Optimization

- Often queries over several partitions are needed
 - This results in joins over the data
 - Though joins are generally expensive operations, the overall cost of the query may strongly differ with the chosen evaluation plan for the joins
- Joins are commutative and associative
 - $R \bowtie S \equiv S \bowtie R$
 - $R \bowtie (S \bowtie T) \equiv (S \bowtie R) \bowtie T$

Pro optimalizaci je dobré se dívat na velikost tabulek a na filtry, které na ně aplikujeme (např. vyhnout se dělení joinu prvně na big af tabulkách, když potom by se to nějak vyfiltrovalo).

- This allows to evaluate individual joins in any order
 - Results in join trees
 - Different join trees may show very different evaluation performance
 - Join trees have different shapes
 - Within a shape, there are different relation assignments possible
 - Number of possible join trees grows rapidly ($n!$)
- DBMS' optimizer considers
 - statistics to minimize result size
 - all possibilities → impossible for large n
 - heuristics to pick promising ones
 - when the number of relations is high (e.g., >6)
 - e.g., genetic algorithms

OLTP heuristiky joinů nejsou příliš vhodné pro DW. Lepší může být použít **cross join**.

Pokud by i cross join byl příliš velký, lze použít **intersect partial join** (lze použít když všechny FK v dimenzích jsou indexované, je to prakticky *semi-join*).

[Tyto joiny by to chtělo možná podrobněji.]

Materialized Views

Views jejichž "tuples" jsou uloženy v databázi. Dovolují rychlý přístup (trochu jako cache vysoké úrovně).

Problémy MV:

- Výběr MV: Nad čím je udělat, jaké indexy použít? Vytvoření view se musí vyplatit.
- Použití MV: Jsme schopni použít dané MV na zodpovězení dotazu?
- Údržba MV: Jak často bychom měli aktualizovat MV aby byly konzistentní s underlying tabulkami? A jde to dělat inkrementálně?

V DW často používáme MV na uložení výsledku nějaké agregace. Nelze agregovat vše, musíme zvolit co se vyplatí agregovat. To můžeme volit staticky nebo dynamicky (MV set se sám adaptuje podle používaných queries).

Statická volba

- DB administrátor nebo algoritmus v jeden moment zvolí, set MV pak zůstává jak je dokud se nezvolí jiné
- Výběr podle "benefitu", který se počítá na základě *cost function*, která zahrnuje query costs, statistický výpočet frekvence query, cenu na aktualizaci/maintenance MV
- Nevýhody: Těžko se předvídá všechny možné často používané queries, query co se teď často používá se nemusí používat v budoucnosti, modifikace dat vede k větším nákladům na maintenance.
- Může se hodit staticky nastavit část MV staticky pro queries, které se určitě budou provádět, a zbytek nechat dynamicky.

Dynamická volba

- Monitoruje prováděné queries, udržuje *materialized view processing plan* (MVPP) zahrnující nejčastěji prováděné queries, pomocí toho rozhoduje které views budou materializované a reorganizuje existující views.

- Cost function zahrnuje: čas posledního přístupu k MV, frekvence dotazu na něj, velikost MV, cena nové kalkulace/aktualizace, počet queries odpověděných MV, počet queries které by mohly být odpověděny tímto MV.

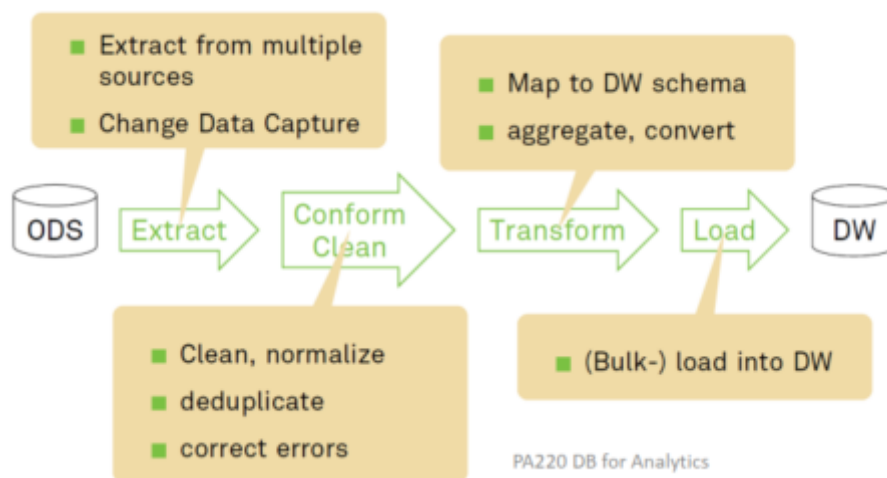
Udržování MV - různé přístupy:

- **re-computation** - recalculated from the scratch
- **incremental** - updated by new data, not easy to implement
- **immediate** - update MV je součástí transakce která updatuje underlying data (MV is always consistent, but updates are slower)
- **deferred** - později updatenuté v samostatné transakci (scales good for many views bez zpomalování updatů dat, ale views jsou dočasně nekonzistentní); může být *lazy* (refresh when next query on view is done), *periodic* (snapshot, refresh periodically, some queries may be answered by old MV before it happens), nebo *event-based* (eg. refresh after x updates to underlying data)

ETL proces

Ve většině DW je ETL nejnáročnější proces (až 80% vývoje).

ETL - Extract → Transform → Load (vs ELT, kde je to naopak)

Data staging area - transit storage pro data v procesu, probíhají zde transformace/čištění dat. Pár sekvenčních operací nad velkým objemem dat. Není potřeba locking, logging, etc. Dokončené dimenze jsou nakopírovány do relevantních data marts.

ETL probíhá na setupu DW a potom slouží na propagaci změn v datech.

Typy procesů v ETL se vybírají podle: **overhead** na DW a source, **data staleness** (jak moc vadí že data nejsou fresh určitou chvíli), **debugging/failure handling** (s čistě online/stream-based mechanismy může být problém najít chybu), různé procesy pro **různé typy dat** (některé mohou vyžadovat periodic refresh, některé jsou na to moc velké, atd.).

Detecting data change: Audit columns (eg. last modified timestamp, flag set on row update, unset on load to DW), **full diff** (keep old snapshot and do diff with current version, resource-intensive), **database log scraping** (may get messy).

Není dobré snažit se všechno udělat naráz. Lepší je jít krok za krokem: Kopírovat data 1:1 do staging area → vypočítat delty (při inkrementálním loadu) → handle versions and DW keys (versions only if SCD) → complex transformations → load dimensions → load facts.

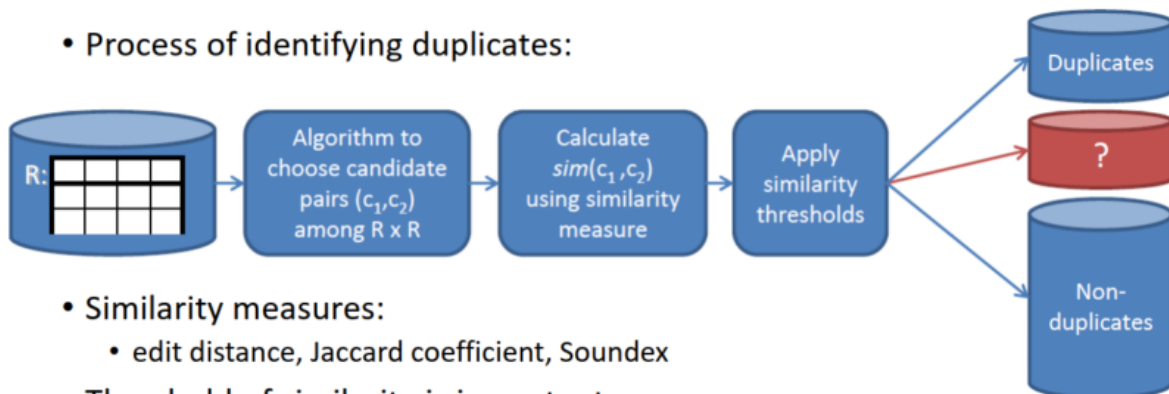
Data cleansing

Normalizování a čištění dat.

- Chceme data co jsou - přesná, úplná, konzistentní, unikátní.
- Řeší normalizaci dat, konflikty/inkonzistence, spelling errors, duplicates match.

- **Similarity Join**
 - Bring together similar data
 - For record matching and deduplication
- **Clustering**
 - Put items into groups, based on “similarity”
 - E.g., pre-processing for deduplication
- **Parsing**
 - E.g., source table has an ‘address’ column; whereas target table has ‘street’, ‘zip’, and ‘city’ columns
 - Might have to identify pieces of a string to normalize (e.g., “Road” → “Rd”)

- **Process of identifying duplicates:**

- **Similarity measures:**
 - edit distance, Jaccard coefficient, Soundex
- **Threshold of similarity is important**
 - Limits the number of candidates for duplicates!

- detekování nekonzistencí - column screen (je tam hodnota? má dobrý formát?), structure screen (dávají tyto informace dohromady smysl? např. adresa), business rule screen (dávají data smysl vzhledem k business? např. je počet objednávek zákazníka reálně dosažitelná hodnota?)

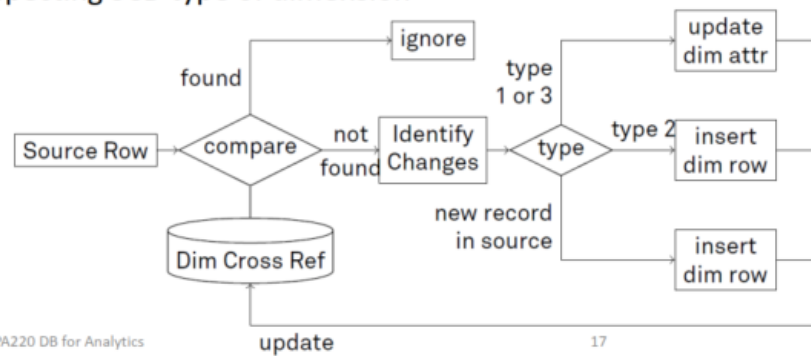
Vylepšení data quality:

- “data stewards” zodpovědní za data quality, jejichž práce zahrnuje manuální inspekci a korekce
- DW-controlled improvement - nahradí defaultními hodnotami chybějící data, nebo nechá note pro data steward, atd.
- source-controlled improvements, nebo vlastní programy na quality check
- ne všechna “divná” data je třeba opravit, někdy to mohou být reálné výkyvy co by chtělo předat dál managementu

Prepare dimensional tables

- Checks

- dimension row is new
- attributes in dimension have changed
- handle updates respecting SCD type of dimension

25.11.2021

PA220 DB for Analytics

17

Problémy:

- “upsert” - update if exists, else insert, zabíjí výkon (lepší separovat update a bulk-load insert)
- generování a hledání dimension surrogate keys - dobré udržovat “dim cross ref” table v paměti nebo back-end DB
- dimense musí být updatovány před faktovou tabulkou

Loading data performance tips

- turn off logging, disable indexes and reindex afterwards, pre-sort data, truncate table when loading from scratch, enable “fast mode”, make sure data is correct, temporarily disable integrity control, parallelization

Big Data Analytics

Nature of Big Data

- Volume (x10 every 5 years)
- Variety (different data, structure, text, multimedia, ...)
- Velocity (continuous data from sensors, social networks, ...)
- Veracity (with different sources, it gets more difficult to maintain data certainty)
- Real-time processing

Necessities for Big Data Analytics

- dostatečná infrastruktura na jejich processing (batch/stream) a uložení (key-value or column stores)
- algoritmy pro big data (data integration, reporting, analytic functions, machine learning)

V Big Data spíše horizontal scaling (adding more machines) než vertical (increasing computing power of the existing machines).

Nové platformy

- HDFS & MapReduce (eg. Hadoop)
- distributed stream processing (eg. Storm)
- column storage (eg. Vertica)
- NoSQL platforms (eg. HBase)
- in-memory DBMSs (eg. VoltDB)

[následující věci jsou popsány hodně ve zkratce, pokud vůbec, v přednáškách je více info]

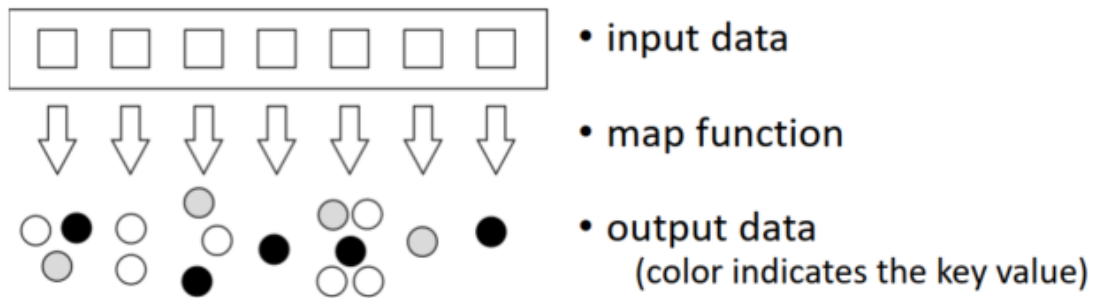
Hadoop platform - SW library for distributed processing of large data sets (across computer clusters), HDFS, MapReduce

- **HDFS** - distributed high-throughput file system, files in chunks (typ. 64MB), data replicated at three machines (one - name node/master, two others - data nodes/chunk servers, master keeps track of metadata, client polls master, it requests relevant data from data node), write-once files (expect for append, truncate)

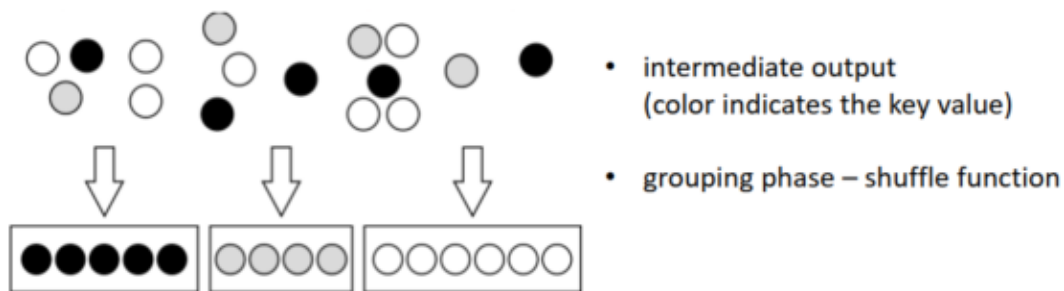
Distributed computation platforms - batch processing (MapReduce, Spark), stream processing (Storm, Spark Streaming)

- **MapReduce** - programming model for distributed data processing, cooperates with a distributed file system; 3 phases: **map** phase (data transformation), **grouping** phase (automatic by MapReduce framework), **reduce** phase (data aggregation)

Map function simplifies the problem, input: single data item, output: zero or more (key, value) pairs. Keys do not have to be unique. Map phase applies map function to all items.

Grouping: Key-value outputs are grouped by key and are consolidated into a single list (key, list).

Reduce: Combine the values for each key. Input (key, value-list), output (key, value-list) with zero or more output records.

Příklad: word count. Map přiřadí každému slovu ("slovo", 1), shuffling posbírání všechna stejná slova do listu, a reduce ze seznamu ("slovo", [1,1,1]) udělá ("slovo", 3)

- **Storm** - real-time computation, scalable, fault-tolerant. Algoritmus je jako acyklický graf s hranami co mají směr. Nodes v něm jsou "spouts" (data source, obdélník), "bolts" (processing nodes, elipsa), a hrany jsou streams of data tuples.

Apache Spark - unified analytics engine for large-scale data processing, high performance for both batch and streaming data. 100x faster than Hadoop.

Distributed Storage Platforms - *key-value stores/NoSQL databases* (structured/tabular data model, flexible schema, horizontal scaling, no ACID, no joins, key = identifies, row, value = multidimensional structure) [looks like JSON]; *column stores* (relational data model, read-optimized, relaxed consistency on reads), *real-time databases* (NewSQL, ACID guarantees, row-oriented storage, main memory db, fault-tolerance by node replication)

Distributed Data Warehouse

- **Hive** - data warehouse for large datasets, supports indexing, manages and queries data using HiveQL (converts them to map-reduce jobs)
- **Kylin** - OLAP for big data, query engine translation, precalculates aggregations

Advanced Analytics

- **Apache Mahout** - scalable machine learning library, based on Hadoop, Spark, aimed at clustering, dimensionality reduction, classification
- **Project R** - platform for statistical computing and visualization
- Advanced analytics in real time: event processing (tracking streams to detect events, even = change of state, anomaly, ..., derives conclusions), complex event processing (multiple sources, pattern detection, correlation, filtering, aggregation, extension to SQL - StreamSQL)

Apache Hive - system for querying and managing structured data build on top of Hadoop, Map-Reduce for execution, HDFS for storage, structured data with rich types (structs, lists, maps), direct query data from different formats, allows embedded scripts, rich metadata.

Apache Impala - query engine running on Apache Hadoop, circumvents MapReduce to directly access data. Low-latency SQL queries to data stored in HDFS and Apache Base, same metadata, SQL syntax (HiveQL) and user interface as Apache Hive.

SQL příkazy uvedené v přednáškách

[Spíš jen přehled než vysvětlení]

```
-- IN GROUP BY SECTION
grouping sets(groups_we_want); -- eg. grouping sets((a,b), (a,c))
-- contains something called GROUPING_ID that can be used to identify
-- which group it belongs to for advanced operations
GROUPING_ID()
rollup(what, we, are, rolling, up); -- order matters!
cube(what, we, want, cubed);

-- IN BETWEEN SELECTS
union

-- WINDOW FUNCTION (in SELECT)
over + partition by -- over has 3 subclasses - partitioning, ordering,
aggregation grouping
-- eg. SELECT avg(sales) OVER (PARTITION BY region ORDER BY month ASC ROWS 2
PRECEDING) as something;

-- RANKING OPERATIONS
RANK() --OVER something
DENSE_RANK() -- OVER something
PERCENT_RANK()
CUME_DIST() -- cumulative distribution
NTILE(num) -- splits data into N buckets and assigns number to data, NTILE(4) -
quartile, NTILE(100) - percentile

ROW_NUMBER()

-- WINDOW FRAME
first_value(expression) -- OVER something
last_value(expression)
nth_value(expression)
LAG(something, offset) -- OVER something, lags data, can be used to compare
value to value from x rows before (eg. homework last connection time)

-- EXTRA JOINS
cross join
intersect partial join
```


Shrnutí

Přednáška 1 - Introduction to BI

Summary

- BI is well-recognized and is a combination of a number of techniques to support decision making.
- DW is at the core of BI that
 - provides a complete, consistent, subject-oriented and time-varying collection of the data;
 - allows to separate OLTP from OLAP.
- Applications that use the DW include OLAP, data mining, visualization
- BI can provide many advantages to an organization
 - Creates added value by transforming data into information
 - Provides comprehensive knowledge about your business
 - A good DW is a prerequisite for BI
 - But a DW is a means rather than a goal ... it is only a success if it is heavily used
- Following a clear design methodology is important.

Přednáška 2 - DW Modelling

Summary

- Dimensional modelling – four steps
- Key terms: surrogate keys, grain, conformed dim., bus matrix
- Star schema vs. snowflake schema
- Slowly changing dimensions
- Date dimension
 - can become a role-playing dimension, when referenced multiple times (issue date, settlement date, due date, ...)

Přednáška 3 - Implementace a toazování

Summary

- ROLAP is a good option
 - exploits existing investments
- SQL:2003 has added a lot of support for OLAP operations
 - SQL is not just select-from-where
- Extensions of GROUP BY clause
 - rollup, grouping sets, cube
 - functions to identify grouping
- Case study for Grocery store

Přednáška 4 - Indexování a optimalizace

Subsummaries

Summary of Indexes

- B-Trees are not fit for multidimensional data
 - UB-trees can be applicable
- R-Trees may not scale to many dimensions
- Bitmap indexes are typically only a fraction of the size of the indexed data in the table
- Bitmap indexes reduce response time for large classes of ad hoc queries

Summary of Partitioning

- Advantages
 - Records used together are grouped together
 - Each partition can be optimized for performance
 - Security, recovery
 - Partitions stored on different disks reduces contention
 - Take advantage of parallel processing capability
- Disadvantages
 - Slow retrieval across partitions (expensive joins)
 - Complexity
- Recommendations
 - A table is larger than 2GB (from Oracle)
 - A table has more than 100 million rows (practice)

Summary of Joins

- Prefer a cross-join on dimensions first
 - If not all dimension FKs are indexed
- Intersect semi-joins otherwise
- Avoid standard DBMS's plans
 - But check the plan first 😊

Final summary

Summary

- Bitmap indexes are universal, space efficient
- R*-trees, X-trees for multidimensional data
- Partitioning
 - Records used together should be stored together
 - Mini-dimension
- Joins
 - Computing cross join on dimension table is an option
- Materialized views can replace parts of a query
 - Select what to materialize (not everything) statically or dynamically

Přednáška 5 - ETL proces

Summary

- ETL is very time consuming (80% of entire project)
 - Needs to be implemented as a sequence of many small steps
 - Data quality is crucial - fixed in ETL
- Extraction of data from source systems might be very time consuming
 - Incremental approach is suggested
- Transformation into DW format includes many steps, such as
 - building key, cleansing the data, handle inconsistent/duplicate data, etc.
- Load includes the loading of the data in the DW, updating indexes and pre-aggregates, etc.

Přednáška 9 - Big Data Analytics

Summary

- Big Data changes Data Warehousing to Distributed DWH
- Based on horizontally scalable frameworks
- Transition from batch processing (MR jobs) to stream processing (DAG of tasks)
- Query optimizers – special algorithms, in-memory processing,
- Real-time data processing and visualizations